

MURABBIY

ILMIY-MA'RIFIY JURNAL

“MURABBIY”

**ILMIY-MA'RIFIY
JURNAL**

Issue:1 2021 | №1, 2021

<https://science.jspi.uz/>

Chief Editor:

S.Nazarkasimov, Doctor of Philosophy (Ph.D) in Sociology, Vice-Rector of Jizzakh State Pedagogical Institute, Uzbekistan

Deputy Chief Editor:

A.Turaev, senior teacher of Jizzakh State Pedagogical Institute, Uzbekistan

Members of the editorial board:

Sh.S.Sharipov - Professor

B.M.Ochilova - Professor

D.Khodjimetova - assistant professor

A.Pardaev - assistant professor

M.N.Khoshimkhonov - assistant professor

A.I.Saidkasimov - assistant professor -

F.K.Akhmedov - assistant professor

B.E.Toshboev - assistant professor

I.N.Akhmedov - PhD

D.Salimova - PhD

N.N.Alimov - assistant professor

M.Saidov - Ph.D.

X.Maxammadiev - teacher

Editorial Representative:

Abrar Turaev

Jizzakh State Pedagogical Institute,
Uzbekistan

Phone: +998933091877

e-mail: ijtimoiy2017@mail.ru

**ONLINE ELECTRONIC
JOURNAL**

“Murabbiy” ilmiy-ma’rifiy jurnali
“Mentor” scientific-educational
journal

Научно-просветительский
журнал “Наставник”

Indexed By:

Published By:

<https://science.jspi.uz/>

**Jizzakh State Pedagogical
Institute, Uzbekistan**

MUNDARIJA / CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

№	MUALLIFLAR/ AUTHORS / АВТОРЫ	MAQOLA NOMI/ ARTICLE TITLE/ НАЗВАНИЕ СТАТЬИ	SAHIFALAR/ PAGES/ СТРАНИЦЫ
1	<i>Қирғизбоев Муқимжон</i>	Камбағаллик – XXI аср муаммоси	6-14
2	<i>Очилова Бахти Мурадовна</i>	Демократик кадриятлар ва ўзини-ўзи бошқариш	15-25
3	<i>Муҳаммадиев Нурмуҳаммад Эргашевич</i>	Жамиятнинг янгилинишида фалсафа илмининг методологик аҳамиятини янада оширишнинг долзарб масалалари	26-30
4	<i>Ахмедшина Фания</i>	Проблема выравнивания положения женщин и мужчин (опыт Узбекистана и зарубежных стран)	31-35
5	<i>Анварова Маърифат Нарзуллоевна</i>	Использование инновационных технологии при обучении арабскому языку	36-42
6	<i>Tilavova Malika Mataramovna</i>	Inversion is a bridge to the wonders of the language world	43-50
7	<i>Худойназаров Сардор</i>	Консультатив психология бўйича мутахассислар тайёрлаш муаммолари	51-54
8	<i>Ғофуров Жасур Исақович</i>	Уструшонанинг илк ўрта аср хунармандчилигига доир	55-58
9	<i>Ибрагимов Солижон Эргашевич</i>	Баркамол авлодни шакллантиришда гўзаллик тушунчасининг аҳамияти	59-63
10	<i>Севостьянов Дмитрий Анатольевич</i>	Инверсивные отношения как диалектический когнитивный конструкт	64-67
11	<i>Muhammadsidiqov Muhammadolim Muhammadroziq o'g'li</i>	Integratsiya tushunchasi: mazmun va mohiyati	68-77
12	<i>Ҳолиқова Рахбархон</i>	Ижтимоий-гуманитар соҳа	78-81

	<i>Эргашевна, Махкамова Надира, Тўхтабоева Дилафрўз Эргашевна</i>	вакилларининг тадқиқотларида урбанизация жараёнлари	
13	<i>Ежель Н.Е. , Стародубцева С.С. , Шишова А.А</i>	Проблема веры и современное мировоззрение человека	82-91
14	<i>Ibaidullaev Temir Gaybullaevich</i>	Harmony of uzbek national clothing culture and modernity	92-95
15	<i>Наумов Дмитрий Иванович</i>	Историческая политика в условиях глобализации	96-101
16	<i>Соегов Мурадгелди</i>	Туркмены-оламы самарканда на фоне истории своих прямых предков – древних аланови современные реалии	102-114
17	<i>Кобилов Рустам Ражаббойевич</i>	Ёшларда геоиктисодий тафаккурни шакллантириш ва ривожлантириш асосий омиллари	115-119
18	<i>Ганеева Галия Галияновна</i>	Желательное наклонение глагола в башкирском языке и история его изучения	120-125
19	<i>Инатов Мурот Ниятович,</i>	Хатларни микдорий таҳлил этиш усуллари	126-131
20	<i>Холмирзаева Манзура Абдумурадовна</i>	Инновацион ривожланиш шароитида миллий манфаатларни мафкуравий жиҳатдан химоя қилишнинг фалсафий жиҳатлари	132-136
21	<i>Билалова Дина Нуримановна, Киреева Надежда Анатольевна</i>	Применение инновационных цифровых технологий в преподавании гуманитарных дисциплин в техническом вузе	137-142
22	<i>Собиров Элмурод Абдумуталович, Юсупова Сайёра</i>	Исҳоқхон Тўра Ибратнинг илмий- ижоди ва маънавий-маърифий мероси	143-147
23	<i>Кулуева Флора Гайнутдиновна</i>	Приоритетные задачи социально- гуманитарных наук в условиях глобализации	148-151

ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШ ШАРОИТИДА МИЛЛИЙ МАНФААТЛАРНИ МАФКУРАВИЙ ЖИХАТДАН ҲИМОЯ ҚИЛИШНИНГ ФАЛСАФИЙ ЖИХАТЛАРИ

*Холмирзаева Манзура Абдумурадовна,
мустақил тадқиқотчи, Самарқанд давлат университети*

Аннотация

Мақолада жамиятнинг янгиланишида ўзбек халқининг миллий манфаатлари ва эҳтиёжларни қондиришнинг энг муҳим омилларидан бирини инновацион ривожланиш ташиқил этиши,бу борада қўлланилиши лозим бўлган ҳар қандай инновацион ишланма ўз навбатида мафкуравий жиҳатдан ҳимоя қилиниши зарурлиги тўғрисида фалсафий фикрлар баён қилинган.

Таянч сўзлар: *миллий манфаат, эҳтёж, инновацион омил, инновацион объект, инновацион субъект, инновацион фаолият, мафкуравий хавфсизлик.*

Аннотация: *В статье изложены философские взгляды, согласно которым одним из важнейших факторов удовлетворения национальных интересов и потребностей узбекского народа в обновлении общества является инновационное развитие, которое, в свою очередь, должно быть идеологически защищено любых инновационных разработок.*

Ключевые слова: *национальный интерес, потребность, инновационный фактор, инновационный объект, инновационный субъект, инновационная деятельность, идеологическая безопасность.*

Жамиятни янгилашда бир қатор ижтимоий-иқтисодий, сиёсий-ҳуқуқий, маънавий-маърифий омилларни уйғун ривожлантириш масаласи муҳим аҳамият касб этади. Бу масалани ҳал этишда жамиятнинг моддий ва маънавий ҳаётининг барча соҳаларида кечаётган жараёнларнинг ривожланиш мантиғини фалсафий жиҳатдан чуқур англаш ҳаётий зарурият ҳисбланади. Ундан ўз вақтида чиқарилган ҳар қандай тўғри илмий фалсафий хулоса,мазкур жараёни диалектикафақкур қоидаларига мувофиқ инновацион тарзда тараққий эттиришнинг омилларини билиш,тенденцияларини аниқлаш орқали халқнинг ҳаёт даражасини ва сифатиниянги босқичга кўтариш имкониятини белгилаб беради ҳамдаунинг воқеликка айланиши учун мафкуравий замин ҳозирлайди.

Ҳар қандай янгиланиш жараёни энг аввало муайян даврда яшаётган шахс,жамоа,элат,миллат ва халқларнинг эҳтиёж ва манфаатларидан келиб чиқади. Булар эса инсонни инновацион фаолият юритишга ундайди.

“Инновацион фаолият – бу янги ишланмаларни ташкил этиш,шунингдек ишлаб чиқариш (*моддий ва маънавий – Х.М.А.*) соҳасида уларнинг ўтказилиши ва амалга оширилишини таъминлаш бўйича фаолият”[1,2-б.] тури ҳисобланади. Масалага, шу нуқтаи назардан ёндашадиган бўлсак, инновацион ривожланиш омилларини моддий ва маънавий омилларга ажратиб тадқиқ қилиш мумкин. Бунда моддий омилларга – давлат ва халқ бўйлиги бўлган табиий ресурслар, ишлаб чиқариш корхоналари, техника ва технологиялар ва бошқалар киради. Бундай омиллар бўлмаса, инновацион ривожланиш ўзининг моддий таянчидан ажралган ҳолда ғоя шаклида қолиб кетади. Маънавий омилларга эса – аҳолининг саводхонлиги, инновацион таълим-тарбия тизимининг даражаси, инновацион қобилиятга эга бўлган шахслар, жамоалар, олимлар ва ихтирочиларнинг мавжудлиги ва ҳақозолар киради. Биринчи омил – инновацион фаолият юритишнинг объекти бўлса, иккинчи омил унинг субъектини ташкил қилади.

Инновацион ривожланишнинг жамият ҳаётидаги ўрнини фалсафий жиҳатдан таҳлил қиладиган бўлсак, унинг ривожланиш жараёнидаги қўлланилиши тенденцион характерда эканлигини кўраемиз.

Биринчи тенденция. Жамиятнинг барқарор ривожланишини таъминлашга, айниқса, камбағалликни тугатишга қаратилган ғоялар, ишланмаларни ўз ичига олувчи инновациялар. Буни ижобий маънода миллий манфаат ва эҳтиёжларни қондиришда бунёдкорликка йўналтирилган инновациялар деб аташ мақсадга мувофиқдир.

Иккинчи тенденция: Жамиятни пароканда қилишга қаратилган, айниқса, қирғин-барот ҳарбий қурол-аслаҳаларнинг янгидан-янги авлодларини яратиш, дунёда яққа ҳуқумронликни қўлга киритиш мақсадида қўлланилаётган инновациялар. Буни салбий маънода – айрим шовинистик мақсадларни кўзлаётган давлатларнинг манфаат ва эҳтиёжларини қучсиз халқлар ва давлатлар устидан ҳукм ўтказиш ҳисобига қондиришга қаратилган инновациялар деб аташ мумкин.

Ўзбекистон халқининг миллий манфаати – бу ўзининг миллийлик ва умуминсонийлик хусусиятларига мос равишда мавжуд реалликда вужудга келган зарурий объектив ва субъектив омиллар талабларидан келиб чиққан ҳолда моддий ва маънавий жиҳатдан бирор бир фойда, наф кўриш мақсадида амалга оширадиган фаолиятлари тизимидир. Бунинг ядросини ўзбек халқининг меҳнатсеварлиги, инсофлиги, шукроналиги, баҳам кўриши ва адолатпешалиги, бунёдкорлик йўлида инновацион тафаккур қилиш қобилиятлари каби бир қатор ахлоқий-маънавий фазилатлари ташкил қилади. Миллий манфаат – миллатнинг юксак ахлоқий-маънавий фазилатлари ва

умуминсоний ахлоқ нормаларига, инновацион онгу-тафаккурига таянмас экан, у ўзининг маънавий асосини йўқотиб, ички ва ташқи сиёсатда қонунийлик тамойиллари ижросининг заифлашувига олиб келади. Бу эса ўз навбатида миллий манфаатлар тизимини издан чиқариш билан тугалланади.

Глобаллашув шароитида Ўзбекистон халқининг миллий манфаатларини мамлакат ҳаётининг барча соҳаларини инновацион ривожланишни кучайтириш орқали таъминлаш, уларнинг мафкуравий хавфсизлигини ҳимоя қилишни ҳам тақозо этади.

Инновацион ривожланиш шароитида Ўзбекистон халқининг миллий манфаатларини ҳар томонлама ғоявий-мафкуравий хавфсизлигини таъминлаш борасидаги йўналишлар қуйидагилардан иборат.

Биринчи йўналиш бу – халқ билан очиқ мулоқот қилишни йўлга қўйишдан иборат. Бу йўналишдаги ғоявий-мафкуравий хавфсизликни таъминлашнинг асосини мулоқот олиб бораётган мутасадди раҳбарнинг ёлғон гапирмаслиги, бажариш имконияти бўлмаган нарсаларни ваъда қилмаслиги, ўзига берилган ваколотлар даражасида иш юритиши кабилар ташкил қилади. Ҳаётий тажрибадан шу нарса маълумки, мутасаддининг “халқнинг қўйини ёлғон вадалар бериб пуч ёнғоққа тўлдириши” ҳар доим одамларни ғоявий-мафкуравий парокандаликка олиб келган ва давлат ҳокимиятига нисбатан ишончсизлик билан қараш каби салбий ғоявий-мафкуравий онгни шакллантиришга замин ҳозирлаган ва ҳозирлдайди.

Иккинчи йўналиш бу – уларнинг ҳаётий эҳтиёжлари учун зарур бўлган уй-жой, озиқ-овқат, кийим-кечак кабиларга бўлган манфаатларини адолат мезонлари орқали таъминлашни ҳимоя қилиш ҳисобланади. Бу соҳадаги ғоявий-мафкуравий хавфсизликни таъминлаш биринчи навбатда инновацион лойиҳалар асосида қурилган уйларни муҳтож, кам таъминланган оилаларга, ёлғиз қолган ногирон қарияларга бериш каби ишларни амалга оширишда кўринади. Бордию, аслида бир нечта уйи бўла туриб, уй олди-соттисидан фойда кўриш мақсадида фирибгарлик йўли билан арзон уй сотиб олган “кўрнамак” ҳам ғоявий-мафкуравий бузғунчилар қаторига киради. Бундай кимсалар ички миллий манфаатларимизнинг ижобат бўлиши илдизларига ғоявий-мафкуравий жиҳатдан болта урувчи “дунёпараст-молпараст” кимсалар ҳисобланади.

Учинчи йўналиш бу — «инсон манфаати ҳар нарсадан улуғ» деган эзгу ғояга содиқ бўлган фарзандларни тарбиялаб вояга етказишдир. Чунки, “... фарзандларимиз эртага бизга ё ташвиш олиб келади, ё манфаат олиб келади” [2.91-б.]. Маълумки, бугунги кунда жаҳонда моддий ва маънавий ресурсларга эгалик қилиш учун манфаатлар тўқнашуви тобора кучайиб

бормоқда ва таҳликали тус олмоқда. Бунда асосий эътибор жаҳонда 2 миллиардан ортиқ бўлган ёшларнинг онги ва қалбини эгаллаш учун ғоявий-мафкуравий кураш кун сайин кучайиб бормоқда. Ёшлар манфаатлар тўқнашувининг қурбонларига айланиб қолмоқда. Бунга йўл қўймаслик учун”бугунги мураккаб глобаллашув даврида жамиятимизда миллий ғоя ва мафкуравий иммунитетни кучайтириш, ёшларимизни турли зарарли ғоя ва таҳдидлардан асраш, уларни ўз мустақил фикрига эга, иродали, фидойи ва ватанпарвар инсонлар этиб тарбиялаш ҳар қачонгидан ҳам долзарб аҳамият касб этмоқда”[3,14-б.]. Чунки,”Бугунги тарбия бу – инновация,янгича онг,янгича тафаккур ва амалий ҳаракат демакдир”[4,178-б.].

Тўртинчи йўналиш бу – инсон манфаатларининг тўлиқ рўёбга чиқаришга тўсқинлик қилувчи пинҳона куч бўлган коррупцияга қарши кураш ишларинининг ғоявий-мафкуравий хавфсизлигини таъминлашдан иборат. Бу хусусда Президент Ш.М.Мирзиёев: “Коррупцияга қарши курашишда аҳолининг барча қатламлари,энг яхши мутахассислар жалб қилинмас экан,жамиятимизнинг барча аъзолари,таъбир жоиз бўлса,” ҳалоллик вакцинаси” билан эмланмас экан, ўз олдимизга қўйган юксак марраларга эриша олмаймиз.”[5,-42б.],– деган эди. Инновацияни ривожлантириш борасидаги ишларни амалга оширишдаги энг ёмон ғоявий-мафкуравий бузғунчилик,бу ҳам бўлса ўзининг ўтмиши ва ҳозирги кундаги қилаётган фаолиятида бевосита ёки билвосита коррупция билан боғлиқ бўлган мутасаддиларнинг коррупцияга қарши кураш кераклиги ҳақида катта-катта йиғин ва мажлисларда вазхонлик қилишидир.

Хулоса ўрнида шуни айтиш мумкинки, Ўзбекистон халқининг асосий миллий манфаати – бу мустақил, озод ва обод Ватанда, эркин ва фаровон ҳаёт кичиришдан иборатдир. Бизнинг мамлакатимиздаги бугунги кундаги миллий манфаатларимизнинг мафкуравий хавфсизлигини таъминлаш зарурият сифатида “Энг муҳими, ислохотларимизнинг самарасини юртимизда яшаётган ҳар бир инсон,ҳар бир оила бугун ҳаётида ҳис этиши керак. Бунинг учун барча бўғиндаги раҳбарлар физлар,рақамлар,қоғознинг ортидан қувмасдан,ҳар бир фуқаро учун,унинг ҳаётини манфаатларини таъминлаш учун ишлаши шарт”.[6,-48 б.].

Фойдаланилган адабиётлар

- 1.Ўзбекистон Республикасининг Қонуни. «Инновацион фаолият тўғрисида». 2020 йил 24 июль. № ЎРҚ-630.//ҚХММБ . 03/20/630/1101 сон.24.07.2020 й.
2. Мирзиёев Ш.М. Демократик ислохотларни чуқурлаштириш,барқарор ривожланишини таъминлаш – халқимиз учун муносиб ҳаёт даражасини яратишнинг кафолатидир// *Унинг ўзи*. Миллий тараққиёт йўлидаги

қатъият билан давом эттириб,янги босқичга кўтарамиз.1-жилд. – Тошкент:”Ўзбекистон” НМИУ, 2017.

3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўқитувчи ва мураббийлар кунига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи.30.09.2020.// <https://president.uz/uz/lists/view/3864>

4.Мирзиёев Ш.М. Янги фикр,янги ғояга,инновацияга таянган давлатгина юксак тараққиётга эришади // *Унинг ўзи*.Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. 4-жилд. – Тошкент:”Ўзбекистон” НМИУ, 2020.

5.Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. 24 январь 2020 йил//*Унинг ўзи*.Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. 4-жилд. – Тошкент: ”Ўзбекистон” НМИУ, 2020.

5.Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. 24 январь 2020 йил// *Унинг ўзи*.Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. 4-жилд. – Тошкент: ”Ўзбекистон” НМИУ, 2020.